

Slovenski dom

Štev. 120.

V Ljubljani, v petek, 29. maja 1942-XX

Leto VII.

(iz)ključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujeje
izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A. Milano.

Oredništvo in uprava: Kopitarjeva 4, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 4, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A. Milano.

Il bollettino No. 727:

Incessante attività aerea nella Cirenaica

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

Concentramenti nemici di truppe e di mezzi vigorosamente battuti dalle forze aeree dell'Asse in Africa settentrionale, hanno subito ieri ingenti perdite; la piazza di Tobruk, gli aeroporti e gli impianti ferroviari delle retrovie avversarie sono stati pure attaccati con accertato successo. Cacciatori italiani e tedeschi hanno abbattuto in combattimento 13 velivoli.

Sono proseguite le azioni di bombardamento sugli obiettivi di Malta.

Nel Mediterraneo orientale un nostro aereo ha avvistato e silurava un piroscafo armato di duemila tonnellate.

La notte scorsa apparecchi britannici hanno compiuto in più ondate una nuova incursione sulla città di Messina danneggiando alcune abitazioni. Nessuna vittima tra la popolazione civile. Le artiglierie contraeree hanno colpito quattro dei velivoli partecipanti all'azione che sono precipitati: uno in prossimità di S. Ranieri, uno tra Catona e Scilla, uno fra S. Giovanni e Pelaro ed il quarto nei pressi di Messina.

Anche nei dintorni di Catania e di Siracusa sono state sganciate bombe che non hanno causato perdite umane né danni di rilievo.

Un altro apparecchio inglese, centrato dalle batterie della difesa, è caduto tra Villa S. Giovanni e Catona.

Vojno poročilo št. 727:

Nepretrgani letalski nastopi v Cirenajki

Uradno vojno poročilo št. 727 pravi: Letalske sile osi so v Severni Afriki živo tolkle zbiranja sovražnikovih čet in vozil, ki so včeraj pretrpele hude izgube. Z ugotovljenim uspehom je bila napadena tudi trdnjava Tobruk, letališča in železniške naprave v nasprotnikovem zaledju. Italijanski in nemški lovci so v bojih zbili 13 letal.

Nadaljevali so se bombniški nastopi zoper cilje na Malti.

V vzhodnem delu Sredozemskega morja je naše letalo zagledalo in torpediralo oborožen 2000-tonski parnik.

Preteklo noč so angleška letala znova v več valovih udarila na mesto Messina ter poškodovala nekaj stanovanjskih hiš. Med civilnim prebivalstvom ni nihč žrtve. Protiletalsko topništvo je zadelo štiri letala od tistih, ki so sodelovala pri nastopu. Letala so padla na tla: eno blizu S. Ranierija, eno med Catona in Scillo, eno med S. Giovanni in Pelarom, četrt pa v okolici Messina.

Tudi v okolici Catanije in Siracuse so bile vržene bombe, ki niso povzročile človeških žrtve in tudi ne poudarka vredne škode.

Neko drugo angleško letalo, ki so ga zadele obrambne baterije, je padlo med Villo S. Giovanni.

Uspelo predavanje italijanskega finančnega ministra v Budimpešti

Budimpešta, 29. maja. s. V navzočnosti italijanskega poslanika Anfusa, madžarskih ministrov za industrijo, trgovino, kmetijstvo, finance in propagando je italijanski finančni minister Thaon di Revel v veliki dvorani poslanske zbornice govoril o »Vojni in denarstvu« in to pred izbranim ter zelo številnim občinstvom, med katerim so opazili najvidnejše madžarske politične, gospodarske in denarniške osebnosti. Predsednik društva za italijansko-madžarsko sodelovanje, bivši minister Fabiani, je pozdravil govornika ko enega najodličnejših zastopnikov fašizma.

Predavanje ministra Thaona di Revela so vse navzoči spremljali s kar se da živim zanimanjem, saj se predmet, čeprav se nanaša na italijansko denarno politiko v vojni, vendar v glavnem dotika načel, ki morajo biti temelj denarne politike tistih držav, ki proti veljavi zlata postavljajo veljavo dela.

Posebno zanimanje je vzbudil tisti del predavanja, ki je poročal o nastopih fašizma na denarnem področju in pa oni, ki je razpravljal o ukrepih za omejitve prevelikih vojnih dobičkov ter o ukrepih zoper špekulacijo. Med odobravanjem poslušalcev je minister omenil Ducejeve besede zoper špekulacijo in za obrambo štednje te obrambo lire.

Govornik je končal s tem, da je izrazil neomajno prepričanje, da bodo iz sedanjih vojne zmagoviti izšli tisti narodi, ki so znali vladi zlata zoperstaviti silo dela in krvi. Zvečer je poslanik

24 milijonov ljudi dela v Nemčiji za vojno

Berlin, 29. maja. s. Konec preteklega februarja je v Nemčiji bilo zaposlenih 24.000.000 delavcev, konec februarja l. 1941 pa 23.000.000. Navzlic kar se da visokemu številu tistih, ki so poklicani pod orožje, se torej kaže znatno povečanje v primeri z lanskim letom. To razlagajo z dejstvom, da so v izdelovalni postopek potegnili na stotisoče tujih delavcev. Nemška vojna izdelava se je v zadnjih 12 mesecih povečala za 50 do 100%.

Velika zmaga v obkoljevalni bitki južno od Harkova

Doslej že 165.000 ujetnikov — V severnem Ledenem morju potopljenih za 86.000 ton ladij, ob ameriški obali pa za 26.500 ton

Hitlerjev glavni stan, 29. maja. Vrhovno poveljstvo nemških oboroženih sil je včeraj objavilo tole posebno vojno poročilo:

Obkoljevalna bitka južno od Harkova je nemškemu orožju in zaveznikom prinesla veliko zmago. Tudi poslednji razbremenilni sovražnikovi napadi niso mogli več spremeniti usode obkoljenih armad.

Le nekaj osamljenih sovražnikovih skupin se še upira. Uničevanje teh je v teku.

Doslej so že našli 165.000 ujetnikov, 517 oklepnih voz, 1180 topov, na tisoče motornih vozil in konj ter velike množine drugih vojnih sredstev. Te številke pa še stalno naraščajo.

Hitlerjev glavni stan, 29. maja. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo še tole posebno vojno poročilo:

Nemška ogledna letala so 25. maja zapazila v vodah na skrajnem severu skupino sovražnih ladij ter jo prestregla. Od tedaj jo z uničujočimi udarci napadajo letalske skupine pod poveljstvom generala Stumpfa, ki delujejo skladno z ostalimi vojnimi silami. Ze ob mraku tega dne so letala, ki so preletela več sto kilometrov, potopila 8000 tonsko trgovsko ladjo in z bombami poškodovala pet drugih ladij. Naslednjega dne se je letalom posrečilo potopiti še eno 8000 tonsko trgovsko ladjo in zažgati tri do vrha napolnjene prevozne ladje. 27. maja so sovražno skupino ladij zasledovale naše podmornice, ki so ji zadale posebno hud udarec. Kljub siloviti obrambi močnih sovražnih zaščitnih sil so oddelki bojnih letal tega dne potopili enajst ladij s skupno 72.000 tonami ter hudo poškodovali dve druge ladji in en rušilec. Vrh tega je bilo po bombah poškodovanih še enajst ladij. Od vsega prevoza, ki je bil na poti v Rusijo, so nemška letala torej potopila trinajst ladij s približno 88.000 tonami. K temu je treba še prišteti uspeh neke nemške podmornice, ki je potopila 8000 tonsko ladjo, kakor je objavljeno v današnjem vojnem poročilu. S tem znašajo skupne nasprotnikove izgube 86.000 ton. Ostanki te skupine ladij skušajo bežati proti severu, kjer ni ledu. Zasledovanje se nadaljuje.

Hitlerjev glavni stan, 29. maja. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj izdalo naslednje vojno poročilo:

Na srednjem in južnem odseku vzhodnega bojišča so nemške čete po krepkih napadih popravile bojne črte.

Na odseku ob Ledenem morju je bilo pristanišče pri Murmansk uspešno bombardirano. Velika trgovska ladja je bila poškodovana.

V letalskih spopadih nad obalo Severne Afrike so nemški in italijanski lovci sestrelili 14 sovražnih letal.

Ob južni angleški obali so lahka nemška bojna letala potopila ogledni čoln.

Nemške podmornice so uspešno delovale po raznih morjih.

Na severnem in srednjem Atlantiku so potopile tri ladje s skupno 14.000 tonami, ki so plule v močno zavarovani skupini, ter torpedirale še tri druge, o katerih pa ni dognano, ali so se potopile ali ne. Ob vzhodni ameriški obali, v Karibijskem

dostojanstvenikov stranke.

Spreved je v dežju cvetja šel po glavnih mestnih cestah med dvema gostima in nepretrganima vrstama ljudstva, zbranega v ganjenem in spoštljivem čenčenju. Tako je bil ves Zader navzoč pri tem obredu ponosnega sožalja za junakiškim prefektom in za drugimi prečistimi in plemenitimi padlimi.

Pred domom GIL-a ta trupla blagoslovlja zadrski nadškof ter škof iz Šibenika. Nato je bil na čast padlim junakom zapovedan fašistovski pozdrav.

Slovesen pogreb zarskega prefekta in drugih padlih

Zader, 29. maja. s. Včeraj popoldne je bil pogreb slavnih padlih pri Erbeniku: zarskega prefekta ekse. Vezia Orazija, stotnika kr. karabinerjev Umberta Bonassina, podporočnika Giacinta Trupolana ter brigadirja Pietra Barbellonija. Mrtvaški spreved se je začel pri vladni palači. V njem so šli: guverner Bastianini, kot zastopnik Duceja podtajnik stranke Barberini kot zastopnik tajnika stranke, prefekt Stracca v zastopstvu državnega podtajnika za notranje zadeve ter poveljniki različnih vrst vojske. Za njimi je šla gosta skupina zatopnikov oblasti ter

Važen donesek italijanskega letalstva pri harkovskih zmagah

Vzhodno bojišče, 29. maja. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča: Lovska letala italijanskega ekspedicijskega zbora so se spet junaško izkazala pri napadu na sovjetsko letališče v odseku južno od Harkova. Oddelki italijanskih lovcev, ki so spremljali in ščitili bombnike vrste »Heinkel 111« na poletu proti sovjetskim silam, obkoljenim južno od Harkova, so na povratku zagledala sovjetsko letališče. Letališče je bilo dobro skrito in ga je bilo težko opaziti zaradi gostih gozdov naokrog. Potem ko so nemški bombniki opravili svojo nalogo, so se naši prosti lovci odločili za napad s strojnimi letali na letališče. Iz višine 400 metrov so se naši letalci z največjo brzino spustili na sovražnika in ga s smelnim napadom presenetili. Na letališču je bilo razvrženih pet lovcev ter štiri bombniki. Italijanski lovci so napadli s strojnimi, se potem spet dvignili in pripravili pot drugim lovcem. Prva skupina je hudo poškodovala sovjetska letala, drugi oddelki pa so z bombami razdejali motorna vozila in bencinsko skladišče, ki je zgorelo. Močne protiletalske postojanke po okoliških gozdovih niso mogle ovirati dela naših letal, ki so se vsa nepoškodovana vrnila domov.

Še en madžarski polk za rusko bojišče

Budimpešta, 29. maja. s. Danes bo na vzhodno bojišče odpotoval 6. polk madžarske pehote iz Kaposzvara. Polk nosi ime Ludovika Velikega in je njegov pokrovitelj italijanski vladar. Polk je pred odhodom pregledal general, poveljnik armadnega zbora.

Bolgarska vlada je prepovedala vsem Judom bivanje v letoviščih in kopališčih ter izlete izven kraja, v katerem prebivajo.

V Romuniji je bilo poslanih v konfinacijo 153 oseb, ker so se bavile s kupčijami na črni borzi, drugi pa s prepovedanim političnim delovanjem.

Vlada južnoameriške republike Ven-zuele je v celoti odstopila.

Med Dansko in Nemčijo so odpravljene posebne pošne pristojbine in veljajo za Dansko ista določila kakor za notranji pošni promet v Nemčiji ali pa pošto med Nemčijo, Češko in zasedeno Poljsko.

Japonski državni izdatki in dohodki so se podestirali v primeri z zadnjim letom pred začetkom vojne med Kitajsko in Japonsko. Proračun za prihodnje leto znaša 23 milijard jenov, to je za 7 milijard več kakor v preteklem letu, je povedal japonski finančni minister v zbornici.

Glavni razlog za ameriške izgube pri japonskem napadu na mornariško oporišče Pearl Harbour je ta, da je vojski in mornarici dovoljeno piti, trdi ravnatelj vseučilišča v Colgateju. Njegove trditve so v ameriški javnosti vzbudile veliko zanimanja in prenehanje.

morju in pred Missisipijem so podmornice potopile 8 ladij s 26.500 tonami ter s torpedi poškodovala še štiri druge ladje. Blizu otoka Martinique je podmornica trpedirala ameriški rušilec, ki se je z razdejanim krnom še lahko rešil v bližnjo luko.

V Sredozemlju je podmornica dvakrat torpedirala močno zavarovano petrolejsko ladjo in poškodovala dve prevoznici ladij z oskrbo.

Berlin, 29. maja. s. Nemčija se raduje zaradi velike zmage pri Harkovu. Nemški narod se z občudovanjem in ponosom ozira na svoje vojake in na hrbre zavezniške sile, ki so potolkli zagriženega in strahotno oboroženega sovražnika ter odnesli veličastno, za nadaljnji potek vojne kar moč važno zmago. Navzlic srditim ruskim napadom in kljub nenehnim Timošenkovim naskokom proti vzhodnemu krilu, so bile sovjetske sile obkoljene in uničene v neverjetno kratkem času. Osamljene skupine, ki se še upirajo, ne morejo več spremeniti usode te bitke, kvečjemu še lahko zvečajo obilno mero plena.

Sprejemi pri Duceju

Rim, 29. maja. s. Duce je v navzočnosti ministra Riccija sprejel predsednika narodnega zbora za cepivo, generala Agostinija, ki mu je izročil prvi izvod cepilnega letopisa.

Duce je sprejel prof. Montija ter založnika inž. Antonija Vallardija, ki sta mu poklonila delo »Italia v sto letih dvajsetega stoletja dan za dnem ilustrirano. Delo so začeli leta 1898.

Duce je sprejel senatorja Berija in narodnega svetnika Del Buffalo, predsednika in podpredsednika Državne zveze za nadzorstvo nad gorivom, ki sta mu poročala o delovanju v letu 1941, ki je navzlic težavnim časom prineslo zadovoljive uspehe.

Duce je sprejel eksc. Frignanija, glavnega ravnatelja Banco di Napoli, ki mu je poročal o delovanju zbora v letu 1941. Ravnatelj je Duceju izročil 4.000.000 lir, ki jih je Duce poklonil za razne podpore in dobrodelne namene prebivalstvu v Napoliju in nekaterih južno-italijanskih mestih.

Darilo maršala Goeringa Duceju

Rim, 29. maja. s. Po nalogu maršala Göring-a kot vrhovnega mojstra nemških lovcev, je profesor Wilhemser z državne akademije v Braunsbergu izročil Duceju enega izmed prvih izvodov slovit »Knjige o sokolih«, ki jo je spisal cesar Friderik II. Duce je dar sprejel s posebnim zadovoljstvom ter pri tem poudaril vlogo, ki jo je cesar Friderik II igral kot posrednik med italijanstvom in nemštvom.

Vesti 29. maja

Haile Selasie je izustil zares nezasišlan predlog: da naj italijanski obrtniki in strokovni delavci ne zapuščajo Abesinije, temveč naj jih pridržijo tam, da bodo dajali pobude gospodarskemu življenju v državi, poroča »Neue Zürcher Zeitung« iz Londona.

Pri madžarsko-bolgarskih trgovskih pogajanjih so v preteklih dneh določili količine blaga za izmenjavo po novi trgovski pogodbi.

Madžarska poslanska zbornica je začela razpravo o zakonu glede razlastitve judovskih posestev. Vladni zastopniki so nujnost zakona zagovarjali z razlogom, da je treba Jude odstraniti iz kmetijstva in s tem preprečiti judovsko špekulacijo na kmečkem tržišču.

V newyorški luki so pričeli dvigati največjo francosko potniško ladjo »Normandie« (83.423 ton). Delo je bilo oddano podjetniku Williamu Sullivanu, ki je rekel, da ne more reči, kdaj utegne biti končano in če bo uspešno.

Potapljači so odstranili že veliko opreme iz ladijskega trupa in zalili odprtine s cementom, tako da bodo kmalu pričeli iz ladje črpati vodo, da se bo zravnila, nato pa jo bodo dvignili s posebnimi napravami nad morskovo površino.

Na kongresu bolgarskih rezervnih častnikov je bila izglasovana resolucija, ki pozdravlja zmagovite vojske osi v boju za novo Evropo in zahteva od vlade najstrožje ukrepe proti bolgarskim prevratnim elementom, Judom in framasonom.

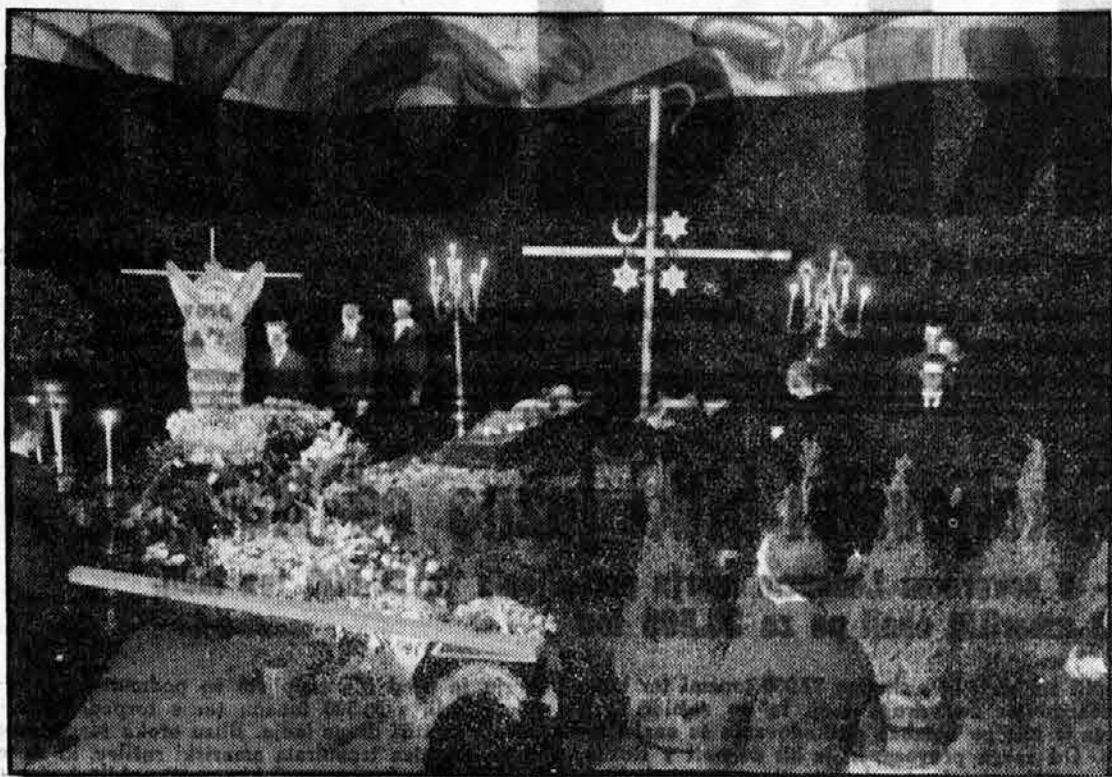
Nov angleški proračun za leto 1942-43 izkazuje skupno 5286 milijonov funtov izdatkov. V tej številki pa ni še obseženo plačilo za ameriške dobave, ki jih cenijo približno na 1 milijardo funtov. Predvideni primanjkljaj znaša 2 milijardi in 886 milijonov. Država upa, da bo dobila dve milijardi z novim notranjim posojilom, ostanek bodo pa morali kriti z novimi davki.

Na Portugalskem so včeraj praznovali 16. obletnico narodne revolucije s katero je predsednik sedanje vlade Salazar iztrgal portugalski narod iz levičarskih zmed.

Poveljstvo hrvaške mornarke je sklenilo povečati in razširiti pristanišče v Celo Gornje na Koločepu.

Pred dnevi so filmali Sarajevo za kino. Kinooperaterji so potem odšli še naprej na jug v Mostar in Šibenik. Lepote teh krajev bodo kmalu prikazovali na platnu.

Hrvaška državna uprava je izdala posebno odredbo, s katero je zapovedala obvezno zbiranje že rabljenega papirja. Naredba se nanaša na vse urade, tako državne kakor privatne. Na ta način bodo na Hrvaškem, kakor so preračunali, dobili okrog 200 vagonov papirja ter na ta način pokrili vse potrebe hrvaške industrije.

Dr. Lambert Ehrlich in Viktor Rojce na mrtvaškem odru v Akademskem domu

Tisoči izkazujejo zadnjo čast truploma dr. Ehrlicha in Viktorja Rojca

Ljubljana, 29. maja.

Pred nizkopriključnim Akademskim domom na Miklošičevi cesti. S skromne stavbe se vije velika črna žalna zastava. Ob vhodu v dom in ob njem se v gručah zbirajo dijaki in visokošolci. Ni jim za pogovor, le nemo mislijo, kaj so izgubili z njim, ki prav zdaj počiva na mrtvaškem odru v črno odeti dvorani. Tam s čestjo pa venomer prihajajo novi in novi pokojnikovi častilci. Vse mogoče vrste ljudje prihajajo: bogoslovci, katerim je bil pokojnik izvrsten učitelj, dijaki in vseučiliščniki, ki jim je bil velik podpornik in tolažnik, usmiljene sestre, ugledni gospodje, pri katerih je bil pokojnik visoko spoštovan, pa najpreprostejši ljudje tja do skromnih ženic. Vsi ti nesteti stopajo po stopnicah, kjer jih objame črna. Vse je tako mrtvaško tiho, človek se skoraj ne upa stopiti predrdo.

Na usesa ti udarja molitev rožnega venca, ki ga neprestano molijo po trije bogoslovci ob krstih obeh pokojnikov. Ob vsaki strani mrtvaškega odra, kjer ležita žrtvi s sklenjenimi rokami in križem med prsti, pa stojijo po trije dijaki ali visokošolci kot častna straža. Ozok pramen svetlobe pada na veličastnega Kristusa, ki ga je pokojnik že pred leti naročil pri našem mojstru kiparju Tonetu Kralju in pred katerim kipom je zadnja leta s svojimi vernimi dijaki opravljal priljubljeno molitev sv. rožnega venca. Na ozadju črne odeje stane je velik znak slovenske dijaške zveze, kateri je bil pokojnik velik dobrotnik. Križ in grb tega znaka sta ovita v trnjevo krono. Krvavoredeči nageljni delajo družbo nežnim vrtnicam, asparagus se družijo z drugim lepim cvetjem in zelenjem. Samo domače cvetje in zelenje, ki naj priča, da sta žrtvi izšli iz narodovega telesa, iz domačega naroda, ki sta ga ljubila. Ozok pramen luči se preliva po tej pestri cvetlični gredi. Ob straneh in v ozadju pa stoji še v velikih cvetličnih loncih veliko vedno zeleno grmičevje. Vsa ta okolica je tako svečana, da človeka pretrese v dno duše.

In pred vso to veličino smrti prihajajo novi in novi kropilci. Vsak za nekaj časa obstane, pokropi žrtvi in zmoli molitev za pokoj obeh žrtve. Tako je slika od jutra do večera. Eni prihajajo, drugi odhajajo, vsi pa tihi, premišljujejoči.

Obraza obeh pokojnikov kažeta miren in spokojni videz ljudi, ki so umrli za pravično stvar, navzlic strašnim namam, ki sta jih dobila. Profesorju Ehrlichu je zločinska komunistična roka sprožila v glavo tri strele: enega v levi čelni izrastek, drugega v jabolko, tretjega v desno stran vratu. Četrty strel pa ga je zadel v trebuh pri mehurju. Akademik Rojce je ob napadu planil pred profesorja ter razširil roke, da bi ga ubranil pred morilci. Komunistični klavec ga je zato ustrelil od zadaj, in sicer mu je oddal strel v stransko desno kost pri ušesu, kjer je krogla vstopila, izstopila je pa ob levem očesu pri nosnem korenu.

Tudi ves današnji dan bosta žrtvi ležali na mrtvaškem odru od 7 zjutraj pa do 9 zvečer. Jutri ob pol 9 pa bodo krsti prenesli v stolnico, kjer bodo opravili sv. mašo zadušnico, takoj potem pa bodo krsti prepeljali na Zale, kjer bosta ostali v kapelicih do pogreba, ki bo v nedeljo ob 4 popoldne.

Kako zna naš narod ceniti žrtve, izpričuje tudi dejstvo, da so samo večerajšnji dan šli mimo mrtvaškega odra 4303 kropilec. 4303 kropilec so dokazali, kako presoja torkovo zločinsko streljanje. In drugi tisoči, ki bodo še danes in jutri ter v ne-

deljo pomolili pred žrtvama ter ju pokropili z bogoslovljeno vodo, pa naj še bolj jasno potrdijo, kako obsojajo podtalno zločinsko delovanje.

Pogreb Iva Peršuha bo v soboto ob 5 popoldne

Tretja žrtev torkovega streljanja, ki je podlegla šele po poldrugem dnevu trpljenja v splošni bolnišnici, pa zdaj počiva na mrtvaškem odru na Zalah. Kresta je pokrita s cvetjem in zelenjem. Tudi k njeemu prihajajo prijatelji, znanci, spoštovalci, da se še poslednjič poslovijo od svojega zvestega prijatelja in tovariša. S pokojnim Ivom Peršuhom smo izgubili moža redkih organizatoričnih sposobnosti, izredne življenjske volje in podjetnosti, moža dela in dobrega ljudskega govornika. Njegova smrt nam je naredila v naših vrstah veliko vrzel.

Pogreb pokojnega Iva Peršuha bo v soboto ob 5 popoldne iz kapelice sv. Andreja na Zalah na pokopališče k Sv. Križu. Pogrebna sv. maša bo v soboto ob 7 zjutraj v cerkvi sv. Petra. Truplo bo danes popoldne položeno na mrtvaški oder na Zalah.

Zanimivosti zemljiške knjige v maju

Gledališki igralci so kupili parcelo — Zaradi prašička in surovega masla

Ljubljana, 29. maja.

Zemljiška knjiga okrajnega sodišča zaznamuje v letošnjih 5 mesecih že nad 2000 poslovnih števil, ki se nanašajo na najrazličnejše zemljiškoknjižne zadeve, v prvi vrsti glede prenosa lastninske pravice, vključno z zastavljenimi pravici na razne nepremičnine v mestu in okolici za varnost različnih, visokih in malih hipoteknih posojil, dalje na izbrise dolgov in realne eksekucije. Zemljiška knjiga je v tem mesecu zaznamovala doslej že do 40 kupnih pogodb za celotno kupno vrednost okoli 1.200.000 lir. V zadnjem času so bili zaznamovani nekateri zanimivejši prenosi lastninske pravice.

Cerne Fran, posestnik, Ljubljana, Rožna dolina, Cesta XIX/6, je prodal Penzijskemu fondu gledaliških igralcev v Ljubljani travniško parcelo št. 1525/3 k. o. Stozice v površini 864 m² za 50.946 lir. Pravijo, da bodo tam sezidane ob ugodni gospodarski konjunkturi lepe male vile za igralce, saj pravi že star pregovor: »Moja hišica — moj gradič, tudi če je samo tolika ko poljeva.«

Tvrška F. P. Vidic & Comp. v Ljubljani je prodala Edvardu Baderju, zasebnemu uradniku v Ljubljani, Cesta na Rožnik št. 1, travniški parceli št. 1330/42 in št. 1330/43 k. o. Vič v skupnem obsegu 1699 m² za 81.552 lir. Kvadratni meter je bil po 48 lir.

Codelli Anton baron, graščak na Kodeljevem, je prodal Koželju Rabertu in gđ. Ivanki Koželjevi, Ljubljana, Bohoričeva ulica št. 1, parcelo št. 179/53 k. o. Udmart v izmeri 678 m² za 35.000 lir. Kvadratni meter je bil nekaj nad 51 lir.

Pevce Josip, opekarnar v Skofelci št. 44, je prodal Ivanu Nučiču, posestniku v Skofelci št. 33, nepremičnino vlož. št. 549 k. o. Lanišče (hiša 33 v Skofelci in travnik) za 30.000 lir.

Novice iz Države

Razstava misijonskih daril v Vatikanu. V posebno razstavo daril, ki so jih verniki zbrali prvih dneh septembra bodo v Vatikanu uredili po Italiji za papežev škofovski jubilej. Razstavljena bodo mašniška oblačila, prenosni oltarji, kolesa, pisalni stroji in drugo blago, ki ga misijonarji s pridom uporabljajo. Po končani razstavi bodo nabrane predmete odpremili v misijone, deloma pa tudi revnim cerkvam po Evropi.

Dopolnila k odredbam o uporabi vojaštva pri poljskih delih. Dodatno k dovoljenjem, ki jih smejo vojska poveljstva dajati vojakom za sodelovanje pri poljskih delih, je bilo izdano tudi dovoljenje, da smejo oditi domov na delo tudi častniki, ki so se kot civilisti udeleževali pri večjih kmetijskih podjetjih in jih je sedaj za zetev nemogoče v celoti nadomestiti. Ti bodo dobili potreben dopust, vendar pa se bodo o njihovi nenadomestljivosti morali izjaviti pokrajinski prefekti in korporacijske organizacije.

Posvetovanja o razdelitvi vina. Vinarska korporacija je imela pred dnevi ponoven posvet glede porazdelitve vina med civilno prebivalstvo. Poročevalci so podali sliko dejanskega stanja in rekli, da je bilo storjeno vse, da je dobila vojska zadostne količine vina, prav tako pa tudi destilacijska industrija. Zato bodo sedaj sestavili sezname vseh zalog pri zasebnikih in industriji. Po ugotovljenih zalogah bodo odredili količine, ki jih bodo pivci lahko dobili.

Razprava o pogonskih gorivih. Korporacija za goriva je zborovala in ugotavljala stanje izdelave in razdeljevanja pogonskih goriv. Ugotovili so, da se je posebno povečala izdelava metana, ki se uporablja že v velikih količinah kot pogonsko sredstvo. Prevladalo je mnenje, da bo treba po končani vojni metan uvrstiti v isti red, kakor vsa dosedanja običajna goriva in pogonska sredstva. Treba bo najti vsa sredstva, da se bo industrija goriv povečala in da se bo domače gospodarstvo čim bolj osvobodilo tujih spon.

Velika tatvina platine in zlata. Velika tatvina je bila izvršena v pokrajinskem laboratoriju v Bologni. Spretni tatovi so se splazili ponoči v laboratorij in oplenili skladišče dragih kovin. Pobrali so vse zlato in platino v vrednosti več kakor 100.000 lir. V laboratoriju so rabili te kovine za razne kemične analize.

Proslava Tita Livija v Padovi. Padovanska univerza je zaključila že 722. leto svojega obstoja. Za to priložnost je prišel na slovesnost tudi prosvetni minister Bottai. V sedežu filozofske fakultete, ki nosi ime po rimskem zgodovinarju Titu Liviju, je minister odkril marmorni kip slavnega zgodovinarja, ki je bil po rodu iz Padove. Pri slavnosti akademiji so govorili latinoslovci o odlikah in pomenu zgodovinskih del Tita Livija.

Zemlja na Ljubljanskem barju je še vedno razmeroma zelo poceni. Tako je neka zasebna kupila od neke ljubljanske trgovke dve travniški parceli na Barju, spadajoči pod k. o. Trnovsko predmestje, v skupnem obsegu nad 1600 m² za 6812 lir. Kvadratni meter je bil nekaj nad 4 lire. Zemljiškoknjižni urad je dalje v maju zaznamoval več knjžnih različnih hipoteknih posojil, katerih zneski so znašali od 100.000 lir naprej, bili so pa tudi manjši zneski pod 1000 lir. Izvršenih je bilo dalje nekaj izbrisov starih posojil.

Na okrožnem sodišču se redno tedensko vodijo razprave v dvorani št. 79 o raznih tatvinah in vlomih. Prihajajo pred sodnike stari znanci, ki so že mnogokrat zapisani v kazenskih listih, nastopajo pa tudi mladi ljudje, ki so krenili na pot zločinstva. Največ razprav se sedaj vrta okoli tatvin raznih živil in življenjskih potrebščin. Zanimiva je bila razprava o tako-le 6 tednov starem prašičku za rejo. Težak je bil 40 kg, dober odojek. Vrhnikanec, ki je bil že večkrat pred kazenskim tribunalom, je bil obtožen, da je vlomil v svinjak posestnika Groma na Vrhniki. Bilo je letos sredi aprila ponoči. Odnesele je iz svinjaka 600 lir vrednega prašička. Državni tožilec ga je obtožil zločina kvalificiranega zločina tatvine, ker je prvič vlomil v zaklenjen svinjak in drugič, ker je storil tatvino ponoči. Premeteni Janez se je pred sodniki na vse načine izgovarjal in opravičeval. Skliceval se je posebno na to, da svinjak ni bil zaklenjen, marveč popolnoma odprt in prost. Računal je, da mu bodo sodniki verjeli. Tako bi prejel nekoliko milejšo kazen. Njegov račun pa je temeljito prekrizal posestnik Grom, ki je kot priča zaslišan svečano in odločno potrdil, da je bil svin-

Trg se že polni z domačo zelenjavo

Ljubljana, 29. maja.

Na ljubljanskem trgu je vsak dan več zelenjave. Značaj prinašajo domače branjčke, če domače pridele na tržišče. Kolikor več je zelenjave na trgu, toliko bolj padajo tudi cene. Tako smo morali še pred dnevi plačevati za stročji igrah po 7 ali 8 lir, zdaj pa ga lahko kupite že po 5 lir kilogram. Prav tako je bilo na današnjem trgu dovolj čebule za nakup, za katero je bilo posebno pred nekaj dnevi veliko povpraševanje. Danes so jo prodajali po 4.45 lire, pred dnevi pa so jo prodajali celo po 7 lir. V veliko veselje meščanskih gospodinj pa je bila danes domača lepa glavna solata, ki so jo prodajali po 5.70 lire. Solata ima že trde glave. Na trgu je bila danes tudi manjša količina novega uvoženega kiteljkarja, ki so ga prodajali po 5.60 in je šel kaj hitro v denar. Da je bilo belih in rdečih redkvic več ko dovolj, nam ni treba omenjati, po 3 šope si jih lahko kupil za lito. Nekaj je bilo na trgu tudi kislega zelja, ki gre že bolj proti koncu in so ga zeljarice prodajale po 3 lire, kislata repa pa je bila po 2 lire. Povpraševanje po obeh kislih stvareh je bilo zelo veliko in so ju zeljarice prodale tako mimogrede. Mlade in lepe kolerabice so bile po 5.95 in so tudi kmalu bile prodane. Mlada pesa je bila po 4 lire.

Na ribjem trgu pa ni bilo nič rib. Le dve kmečki ženici sta prodajali lepe zabje krake. »Držali« sta jih po 1.50 do 2 lire, kakršni so kraki pač bili. Gospodinj se pridno segale po njih in kmalu so šli v denar. Na tržišče so prinesli že tudi mladi domači rdeči korenček. Tudi druge zelenjave, ki je pri gospodinjam nujno potrebna, je bilo dovolj in po zmernih cenah.

Promet z motornimi vozili ob zatemnitvi

Ljubljana, 29. maja.

Po razpisu Visokega Komisariata opozarja ljubljansko mestno poglavarstvo lastnike in voznike motornih vozil, ki smejo voziti ob zatemnitvi, na vestno upoštevanje predpisov o zatemnitvi. Zato ponavljamo še veljavne predpise banovinske naredbe, ki zahteva, da je treba s predpisanimi sredstvi zastreti in zatemniti tudi svetla vozil, ki morajo biti razsvetljena med vožnjo in tudi tedaj, če stojijo na krajih, kjer ni dovoljeno parkiranje. Vozila naj imajo le najpotrebnejše luči, ki pa morajo biti zastrite ali zasenčene. Zaromet vozil je treba zastreti tako, da prihajajo žarki direktne svetlobe v lahkem, nekoliko navzdol nagnjenem pramen. Poleg za ta namen izdelanih naprav se lahko poslužijo tudi primernih pokrival s svetlobno rezo, ki jih nataknejo čez žaromete. Reza je pri motornih vozilih široka 5 do 8 cm in visoka 1 cm, pri žarometih koles pa 4 cm oziroma 1 cm. Moč luči je treba toliko zmanjšati, da svetloba iz daljave 500 m ni več vidna, vendar pa mora svetloba zasenčenega žaromet segati vsaj 100 m pred vozilo. Da oslabimo močno luč, rabimo prosojne sivomodre filtre, nalepljene čez svetlobno rezo. Polna svetloba žaromet je dovoljena samo na odprtih cestah izven strnjjenih naselij, v mestih in naseljih je pa brez izjeme dovoljena samo zmanjšana svetloba, prav tako pa tudi pri srečevanju vozil na odprti cesti. Kadar stoji vozilo na prostoru, ki ni določen za parkiranje, mora imeti prileženo žaromet za parkiranje. Zadnje reče, luči je treba zasloniti na podoben način — sveda brez sivomodrega filtra — ali pa z nekaj centimetrov dolgo cevjo iz debelega papirja, lepene ali pločevine. Taka cev se vodoravno natakne na zadnjo luč. Zato reče luč lahko prihaja le v vodoravni smeri za vozilom, medtem ko je od strani in od zgoraj zasenčena. Pri dvokolesih mora biti zadnji blatnik v dolžini 20 cm belo prepleksan. Pri svetlih vodnih vozilih je poleg stranskih in vrhnjih zaslonov treba imeti tudi vodoravne zaslon, ki onemogočajo zrcaljenje in odbijanje svetlobnih žarkov na vodi. Zatemnjena vozila morajo voziti skrajno previdno in v naseljenih krajih samo z zmanjšano hitrostjo največ 10 km na uro. Kr. policija bo prekrške strogo kaznovala.

njak, kar je navadno na deželi, dobro zaprt in zaklenjen. Janez je bil zaradi prašička obsojen na 3 mesece strogega zapor.

Pred malim kazenski mesenatom je drugače zadnji čas mnogo razprav zaradi tatvin na kolo-dvorih, ko nekateri izmikajo iz tovarnih vozov razne živila in druge stvari. Tako-le 26. januarja sta dva železniška delavca zasledila v nekem tovarnem vozu 50 hlebkov lepega presnega masla. Vsak hlebec je tehtal po 1 kg. Janez in Lojze sta se polakomnila tega masla in se skušala založiti s to dobro maslombo. Prilastila sta si 9 hlebkov. Poskušala pa sta odnesti še ostalih 41 hlebkov, a sta bila zasledena od varnostne straže. Janez je bil na begu obstreljen, Lojze pa se je potuhnil. Pred mali senat je sedaj kot prvi prišel Lojze, da se je zagovarjal zaradi te tatvine. Bil je obsojen na 3 mesece strogega zapor in v izgubo častnih državljanjskih pravic za 1 leto. Proti Janezu je bila razprava odložena, ker se nahaja še v bolnišnici.

XXI. poglavje.

Hiša ob reki.

Talija se je vrnila naravnost v urad. Tam je našla Derricka Yalea, ki je sedel v svoji sobi in jemal s kupa došlo pisemsko pošto, na katero je bilo treba odgovoriti.

»Ali je to tisti ključ? Hvala lepa. Dajte ga kar tja na mizo,« je dejal. »Bojim se, da boste morali sami odgovoriti na vso to pošto; skoraj vsa ta pisma so pisali mladi, nerazodni ljudje, ki bi radi postali zasebni detektivi. Sestavite primeren odgovor in s tem odgovorite kar vsem. Tudi podpišite me lahko. Ali bi lahko povedali tudi tej gospe,« pri tem se je stegnili čez mizo in ji pomolili pismo, »da imam zdaj dela čez glavo in da ne morem prevzeti nobenih drugih poslov?«

Yale je vzel ključ z mize in ga pridržal za sekundo v svoji roki. »Ali ste kaj videli mr. Parra?«

Talija se je zasmejala.

»Vi ste pa res od sile, mr. Yale, Res sem videla mr. Parra, toda kako neki ste pa spet to uganili?«

Yale je odkimal z glavo in dejal:

»To je v resnici nad vse preprosto in se prav za prav ne smem ponašati s to svojo sposobnostjo, kot na primer ne bi bilo prav, če bi se vi ponašali s svojo lepoto in vašo nagnjenostjo, da — kak naj to povem — da jemljete stvari, kakršne so?«

Talija ni na to takoj odgovorila, je pa končno rekla:

»Sem se že poboljšala.«

»Verjamem, da se boste s časom poboljšali. Povedati pa vam moram, da me zanima,« je dejal Yale in potem po kratkem molku nadaljeval: »Zelo me zanima.« Z rahlo kretnjo glave ji je potem dal vedeti, da lahko odide iz njegove sobe. Talija je bila sredi največjega dela in njen pisalni stroj je divje ropotal, ko se je Yale spet prikazal na pragu svoje sobe.

E. Wallace

39

RDEČI KROG

ROMAN

Medtem ko sta se tako pogovarjala, sta prišla do jedilnice. Dekle je srečalo mr. Parrov brezizrazni pogled in kratko priklimalo v pozdrav.

Očividno je, da ji moj prijatelj Parr nič kaj ne ugaja, si je mislil Jack.

Jack je povedal inspektorju vzrok dekletovega obiska.

»Moj ubogi oče je imel neko zapuščeno posestvo ob reki,« je dejal. »Že mnogo let ni bilo v hiši nobenega stanovanca in moji skrbniki pravijo, da bi popravljanje stalo skoraj toliko, kolikor je vredno celo posestvo skupaj. Yale misli — ne vem zakaj — da se Brabazon skriva na tem posestvu. Za nekaj časa je bila namreč njemu poverjena prodaja posestva. Nadzoroval je namreč več posestev mojega očeta. Toda, ali mislite, da se je mogel zateči tja?«

Mr. Parr je stisnil svoje široke ustnice in zamišljeno pomelknil.

»Edino, kar vem o njem, je to, da dozdaj ni odšel v tujino,« je končno dejal. »Tudi ne mislim, da bi iskal skrivališče v hiši, za katero mora vedeti, da jo bodo preiskali.« Odsotno se je zastrel v Talijo. »Mogoče pa je le,« je še dodal. »Domnevam, da ima ključ te hiše. Kakšna pa je prav za prav?«

»Napol je hiša, napol skladišče,« je pojasnil Jack. »Jaz je nisem še nikoli videl, mislim pa, da je najbrž tiste vrste, kakor so jih zidali trgovci pred dvesto leti, ko so imeli svoje stanovanjske prostore tam, kjer so bili tudi trgovski prostori.«

Jack je odklenil mizni predal. V njem je bilo polno ključev in vsak je imel svoj listek.

»Menda je to tisti ključ, miss Drummond,« je dejal, ter ji ga izročil.

»Kako se pa kaj počutite pri svojem novem delu?«

Da ji je zastavil to vprašanje, je potreboval mnogo poguma, ker je bil vedno v veliki zmed, kadar je bil v njeni bližini.

Talija se mu je rahlo nasmehnila.

»Zabavno je,« je odvrnila. »Tudi ni tako, da bi človeka zape-ljalo v skušnjava. O svojem delu vam nimam kaj dosti povedati, ker sem službo nastopila šele davi.« Obrnila se je k inspektorju in rekla:

»Ne, ne bom vam prizadevala novih sitnosti, mr. Parr! Edini predmet v uradu, ki ima kaj vrednosti, je srebrna utež za papir, sicer pa mi ni treba odpošiljati niti pisem,« je nadaljevala zabavno. »Urad je opremljen na ameriški način. V zasebnem uradu g. Yala je namreč majhna odprtina, ki drži naravnost v poštni predal, ta je pa v veži. Po tej poti pošilja mr. Yale vsa pisma, kar me je zelo razočaralo!«

Čeprav je vse to govorila nekam svečano, ji je igral v očeh hudomušen izraz.

»Vi ste prav čudno dekle, Talija,« je dejal Parr, »vendar sem trdno prepričan, da imate kljub temu v sebi nekaj dobrega.«

Zdelo se je, da je ta njegova opazka odstranila vse njene pomisleke in smejala se je toliko časa, dokler se niso prikazale solze v njenih očeh. Tudi Jack se je smejal.

Nasprotno pa Parr ni z ničemer pokazal, da se zabava.

»Bodite previdni,« je dejal svareče. S Talijinih ustnih je izginil nasmeh.

»Lahko ste brez skrbi, zelo bom previdna, mr. Parr,« je dejala, »in če se bom znašla v kakršni koli nevarnosti, ste lahko prav tako brez skrbi, da vas bom takoj poklicala na pomoč!«

»Upam, da boste tako storili,« je odvrnil Parr, »čeprav ne-liko dvomim o tem.«

Andrejčkov
Jože:

Zalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

649.

Privzela sta si dušo, in prijatelj je začel pripovedovati: »Ko sva te s patrom Alfonzom tisto jutro, ko si plaval po morju, izgubila izpred oči, sva mislila, da si utonil, ali pa te je raztrgal morsk volk. Ne morem povedati, kako hudo nama je bilo...«

650.

»... Ko sva žalostna tavalja po obrežju, pa zagledava na morju veliko ladjo. Mahala sva in klicala. Morrarji so brž spustili čoln ter priveslali h kraju. Ker sva bila prepričana, da si ti izgubljen, sva šla z njimi. Ladja se je oglasila na poti v Marseille tudi v Livornu...«

651.

»... Tam mi je pater Alfonz v samostanu dobil denarja za prevoznino in vkrcal sem se na francosko ladjo, ki je bila namenjena v domačo luko. Toda na ladji sem spoznal, da so se tam zbrali sami postopači, ki so bili namenjeni v Azijo, kakor sem spoznal iz njihovih besedi...«

Za povzdigo pomorskega ribištva v Dalmaciji je hrvaška vlada izdelala več načrtov in tudi že poslala v Italijo posebnega strokovnjaka, da še bolj izpopolni svoje znanje

Dopisniški urad »La Correspondenza« poroča iz Rima, da kmetijsko ministristvo neodvisne hrvaške države pripravlja ustanovitev posebnih upravnih odsekov, v katerih bodo zaposleni tehnični strokovnjaki, ki se razumejo na vprašanja ribištva in bo njihova naloga v glavnem izdelati in izpeljati načrte za povzdigo pomorskega ribolova s pomočjo novih, sodobno urejenih industrijskih naprav. Največjo pozornost bodo posvetili tistim znamenitim vprašanjem, ki se nanašajo na ribolov ob dalmatinski obali. S tem namenom je bil že poslan v Italijo nek strokovnjak, da izpopolni svoje znanje na tem polju.

Poleg zgraditve velikih ribiških naprav ob izlivu reke Neretve, se bodo v kratkem začela dela za postavitev prvega laboratorija in »biološko-

ribiške« postaje, ki bo imela posebne naloge in bo stala pri Malem Stonu. Za omenjena dela so namenili milijon kun. V načrtih imajo tudi zgraditev posebne vrste ribiških čolnov za raziskovanje na odprtem morju.

Ministristvo je tudi nadvse pozorno pregledalo delovanje ribiških zadrug in je pripomoglo k temu, da sta se dve najvažnejši med ribiški zadrugami, zagrebska in tista iz Makarske, spojili v eno samo, ki se bo odselej imenovala »Zveza ribiških zadrug«. Njej bodo dali na posodo devet motornih čolnov, ki so državna last, in ki so prikladni za prevažanje rib. Omenjeno hrvaško ministristvo skupno z mornariškim poveljstvom končno tudi proučuje zakonski osnutek za zavarovanje morskih ribičev za primer nezgode, poškodb ali smrti.

Palermo je stal že v dobi Fenicianov

V notranjščini nekega zavoda v Palermu na Siciliji so te dni odkrili izredno zanimivo in v arheološkem oziru dragoceno najdbo. Ko so spodaj v kleti nekaj kopali, so našli na star zid, o katerem strokovnjaki sodijo, da je še iz najstarejših časov mesta Palermo. Pravi, da je ta kos starinskega zidu podaljšek utrjenega obzidja, ki so ga bili v davnih časih zgradili, da bi se z njim zavarovali pred sovražnikom. Arheologi menijo, da je ta zid iz dobe Fenicianov, ki so si kot pogumni pomorščaki upali že precej daleč od svoje domovine, sedanje Sirije, ven na odprto morje, in so tako dostikrat ogražali tudi mesta na sedanji Siciliji. Zato je bilo tudi nekdanji Palermo treba dobro zavarovati pred tujimi pomorščaki, da ga ne bi na svoji poti izropali.

»Amerikanski« lešniki dajejo moč

Neko zanimivo poročilo iz Rima pravi o ameriških lešnikih med drugim tudi tole: Ni še jasno, zakaj so »arachidi« dobili ime »amerikanski« lešniki, ko jih vendar pridelujejo tudi v Italiji. Pa naj bodo ti lešniki doma kjer koli in naj se tudi imenujejo kakor koli že, nekaj je gotovega, namreč, da ima ta sadež veliko hranilno vrednost. Kemična analiza je pokazala, da imajo ameriški lešniki v sebi zelo mnogo maščobe (približno 50 odstotkov) in zato tudi zelo prijeten okus. Kar

Zrhtevajte povsod naš list!

nekam dišijo. Znano je, da iz njih res pridobivajo posebno olje, ki ga uporabljajo kot nadomestek za mandljevo in olivno olje. Ker vsebujejo ameriški lešniki tako velik odstotek maščobe, so za prehrano izredne važnosti, ker se človek z njimi res pokrepa in dobi potrebno moč. Zato bi jih bilo primerno uvesti kot vsakdanjo hrano, že zato, da človek z njimi dobi vase primerno množino potrebnih kalorij.

Kmet, ki je požiral tudi zlate ure doma pa jih lepo spet pobiral iz želodca

Nek švedski kmet, ki je doma blizu Karlstadta, je zadnje čase postal zelo slaven, vsaj v bližnji okolici, po tem, da je požiral najraznovrstnejše predmete pred očmi številnih gledalcev. Vendar pa se je zdaj končno le izkazalo, kako je Sorensen, — tako se tiši kmet piše — imel za norca ljudi, pred katerimi je razkazoval svojo nenavadno umetnost. Razkrinkal pa ga ni morda kdo izmed njegovih vnetih gledalcev in oboževalcev, pač pa zdravnik-kirurg.

Bilo je takole: Sorensen je z nekom stavil, evede ne za mal denar, da bo pogoltnil celo zlato uro in veržico vred. To svojo sposobnost je dokazal pred številnimi pričami, vendar pa se je začel kmalu širiti glas po deželi, da je Sorensen čisto navaden slepar, kajti če je že mogoče, da požira ure in druge kovinske predmete, vendar ne more biti res, da bi te stvari njegov želodec mogel tudi prebaviti. Imeli so prav. Ko je namreč Sorensen prišel spet lepo domov s svojim »zlatim zakla-

dom v želodcu«, je kakor ponavadi skušal s pomočjo prstov polegati iz goltanca zlato uro in veržico. A tokrat se mu to ni posrečilo, čeprav se je na vso moč prizadeval, da bi rešil sebe ter svojo čast in slavo. Zateči se je nazadnje moral k zdravniku in mu povedati vse po pravici. Zdravnik ga je operiral ter mu vzel iz želodca zlato uro in veržico. S tem ga je sicer rešil, kajti po vsej verjetnosti bi se za Sorensena stvar kaj kmalu žalostno končala, če bi še odlašal z zdravnikom, lepega zaslužka, ki ga je imel kmet Sorensen s požiranjem takšnih in podobnih neprebavljivih predmetov, pa je bilo zanj za vedno konec. Zdravnik mu je svetoval, naj se raje spet prime svojega dela na polju, ker da je to dosti bolj zdravo in varnejše zanj. Morda bo Sorensen ta njegova smola z zlato uro in veržico le izučila, izučila pa tudi tiste, ki so pri stavah z njim izgubili precej lepe vsote denarja. Tudi oni so tistemu kirurgu lahko hvaležni, saj se lahko reče, da je tudi nje uspešno »operiral«, ne na želodcu, pač pa na možganih...

Edinstven način raznašanja pošte

Japonski pismonoše si slede približno tako kot tekači pri štafeti, pomagajo pa si z »jadri«, da so hitrejši in se manj utrudijo

Na japonskem pismonoše, vsaj tisti po deželi, prav na poseben, svojevrsten način raznašajo pošto v bolj oddaljene kraje, recimo kam v zakone gorske vasi, ki so takorekoč odrezane od ostalega sveta. Tam gotovo nimajo, oziroma ne morejo imeti na razpolago kakšnih hitrih sodobnih prometnih vozil, saj tudi cest in dostikrat niti dobro shojenih poti po gorskih krajih ni. Treba je torej hoditi peš, kajti pošto morajo dobiti tudi tisti, ki bivajo daleč kje v hribih.

Ker je pot do gorskih vasi, kamor je pošta naslovljena, dostikrat tako dolga, da je en sam poštar v enem dnevu ne bi zmoget, ker bi se ali preveč utrudil, ali pa vsaj ne bi mogel pravočasno priti nazaj, kjer ima drugi dan kot ponavadi spet službo, so si iznajdljivi Japonci pomagali na drug način. Poti, ki drže do oddaljenih krajev, kamor je treba nesti pošto, so razdelili na posamezne odseke ter za vsak tak odsek določili po enega pismonoša. Kadar pismonoša prvega odseka pride že tako daleč, da je še nekaj sto metrov proč od meje drugega odseka, zazvonijo močan zvonec, ki naznaja prihod poštarja in s tem istočasno opozori drugega, ki naj bi od njega prevzel pošto in jo odnesel naprej, toda spet samo do meje tretjega odseka poti, kjer se ponovi isto, kot na meji med prvim in drugim odsekom. Zvonec se na meji posameznih odsekov zato oglašuje toliko prej, da se

naslednji poštar lahko pripravi in da tako ne gre prav nič časa v izgubo. Tudi tam se recimo tekač na začetku drugega odseka poti skrbno pripravi, da od prvega čim hitreje, brez kakšne zamude, ki bi lahko pokvarila končni izid tekmovanja, prevzame palčko, da z njo oddirja do naslednjega tekača, na meji med drugim in tretjim odsekom proge. Po japonskih oddaljenih podeželskih krajih so torej vpeljali tudi neke vrste štafete med poštarji.

Se dokaj duhovitejša pa je pri tem neka druga iznajdba, neke vrste jadro, ki neke poštarja iz kraja v kraj. Takšno »jadro« precej pripomore, da pismonoša pride dokaj hitreje tja, kamor je namenjen, pa tudi dosti manj se utruja. Japonski pismonoše ne prenašajo velikih usnjatih torb, kakor jih vidimo pri nas. Vsa pisma in druge pisemske pošiljke, kakor seveda tudi časopise, japonski pismonoša strpa v dve slamnati, sicer precej surovo izdelani, pa le razmeroma zelo lahki slamnati košari. Natakneni sta na bambusovo palico, ki si jo pismonoša da čez ramo, da tako obe košari lahko primerno vrti na vse strani. Na bambusovo palico pa je priveženo tudi neke vrste majhno jadro iz svile, ki ga pismonoša s pomočjo vrvice lahko primerno uravnava in z njim lovi veter, da ga bolj žene. Na ta izvirni način pismonoše, ki morajo nositi pošto do zelo oddaljenih gorskih krajev, precej hitreje potujejo in se, kakor rečeno tudi precej manj utrudijo, ker jih veter »nese«.

EIAR - Radio Ljubljana

Sobota, 30. maja 1942-XX. 7.30 Poročila v slovenščini — 7.45 Lahka glasba. V odmoru (8.00): Napoved časa — 8.15 Poročila v italijanščini — 12.15 Koncert kmečkega tria — 12.40 Koncert tereta Dobrščak — 13 Napoved časa. Poročila v italijanščini — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.20 Lepe pesmi od večerj do danes. Orkester vodi dirigent Angelini — 14 Poročila v italijanščini — 14.15 Koncert Radijskega orkestra — vodi dirigent D. M. Sijaneč — 14.45 Poročila v slovenščini — 15 Pokrajinski vestnik — 17.10 Nove plošče Cetra — 17.55 E. Skalycki: Za katere vrste ročnega dela se bomo odločili — gospodinjstvo predavanje v slovenščini — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Operetna glasba — 20 Napoved časa. Poročila v italijanščini — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.30 Vojaške pesmi — 20.45 Predavanje v slovenščini — 21 Simfonična prireditve družbe EIAR: Simfonični koncert vodi dirigent Gino Marinuzzi s sodelovanjem sopranistke Amalije Pini. V odmoru: Predavanje v slovenščini — 22.45 Poročila v italijanščini.

Ivan Zorič:

711 km

Zapisi in vtisi s študentske poti

36

»Poglej!« in iz žepa privleče svoj album za znamke. Previdno brska in mi pokaže neko znamko.

»E, bratec! Vidiš jo? Ves čas sem jo iskal. Da bi ti vedel, kakšne znamke sem jaz danes videl, bi te na mestu zadel mrtvoud. Za to ti jamčim! O Milano... ta tam ta tam tam... Take znamke imeti — in potem bi človek rad umrl... ah, rečem ti pizzicato...! ta tam ta tam tam...«

In z roko povleče preko svoje brade.

»Tii! Aali se ti ne zdi, da bo treba k brivcu?«

Razložim mu, da je fantazija sicer lepa pisateljska lastnost, a da je želeti, da nima z njegovimi kociinami nikake zveze....

Zdaj sem spet v svoji sobi.

Milano.

Zvečer sva šla spet po mestu.

Nekoliko se zdaj že spoznam. Milan je še zdaj navdušen zaradi tiste znamke. Govori in govori, in ko me le ne more navdušiti, pravi, da nimam smisla za življenje.

»Škoda časa, dragec, za znamke...«

»Kaj, škoda časa? To praviš ti, ki zabijaš toliko časa okrog tistih... je boljše, da ne končam. Od zbiranja znamk imaš duhovne in materialne koristi. Da govorim najprej o drugih. Znamke so kupčija. Brez kupčije ni življenja. Ti si pa tak človek, ki ne sodiš v dvajseto stoletje. Sploh ne spadaš na svet. Takih ljudi kot si ti, ne mara ne Bog ne ljudje. Če bi bili na svetu samo taki ljudje, kakor si ti, bi svet v enem tednu — toliko bi vzdržal le zaradi svoje trdoživosti — propadel. In če bi Bog to hotel, rajši sveta nikoli ne bi ustvaril. Razumeš? Ha! Moj dragi! Tebi je znamka mrtva stvar. Meni pa kaže življenje. Nekateri s takim veseljem pri-

merjajo človeško življenje s šahom. Zaradi mene! Toda šahovsko polje je omejeno, gibanje figur omejeno. Svet pa je neomejen in znamke potujejo po njem. V resnici lahko znamke primerjaš ljudem. Nekateri so velike, druge manjše. Ene so več vredne, druge spet manj. Ene mlajše, druge starejše. Potujejo po svetu kakor ljudje. Ljudje se za ene potujejo, za druge pa sploh ne zanimajo. Znamke te uči. Koliko zgodovine je na njih. In če že goniš tvojo umetnost: Koliko umetniških slik je na njih reproduciranih. Res je, da znamka ne misli. Toda tudi slika in kip ne mislita, pa se vseeno zanje zanimata. Znamko lahko primerjaš moškemu: Manj ko jih je na svetu, tem dragocenejši so. Znamko pa lahko tudi primerjaš ženski: Bolj ko se je otreša, bolj se te prijemlje. Moj dragi! O znamkah se vršijo borbe, se pišejo knjige, se vrše sestanki, predavanja. Filatelija spada bolj h kulturi kakor k civilizaciji, čeprav je iznajdba civilizacije. Kajti zbirke znamk se izpopolnjujejo, kakor se izpopolnjuje kultura in ne nadomeščajo. V praktično uporabo sicer da, toda za zbirko je znamka ravno toliko vredna, če je še v veljavni, ali pa če ni več. V zadnjem primeru lahko celo več vredna...«

Ves poten je že. Zaspan postajam. Rumeno-rdeče-zelene lučke, ki kažejo smer prometu, tudi že mežikajo...

»Moj dragi! Znamke, to so življenje...«

Preden sva šla spat, sva še stopila vsak na en čaj. On zaradi hripavosti, jaz pa kar tako.

Jutri si bom kupil album... za znamke...

Milano.

Vse dopoldne sva hodila po strehi milanske stolnice. Jaz sem navdušen in Milan še bolj. Danes se za znamke niti ne zmeni.

Osmo čudo sveta! Tri tisoč kipov in nad sto stolpčev. Človek samo gleda in gleda. Danes ves svet ne bi zgradil ene same take cerkve. Ne vem, česa bi dejal, da manjka. Čudna stoletja...

Tam spodaj po trgu je živahno vrvenje malih človeških postav. Na desni strani leži s steklom pokrita Galerija, ki neprestano bruhla in sprejema reke ljudi. Dolge vrste avtomobilov obrob-

človek bi ves dan samo hodil mimo kipov in ornamentov ter občudoval. Mili Bože! Kako se čuti tu človek majhnega. Tako majhnega...

Milano.

V kavarni. Po dolgi debati o najinih finančnih razmerah sva se le odločila in vstopila.

Vse je skoraj zasedeno. Na koncu dvorane jazz. Zrak je suh. Oblački cigaretnega dima se dvigajo v zrak in se vale krog luči. Vse je nekam v megli in zdi se ti, da skozi to meglo natakarij kar plavajo in se zvijajo krog miz.

Milan mi sedi nasproti. Skoraj pet minut že premišljuje potezo. Dvigne roko, pa jo spet položi na mizo. Potem zasika melodijo skozi zobne in tolče z nogo takt. Danes sva se vrgla na šah. Ne vem zakaj, saj do konca itak ne bova igre zvečala.

»Pustiva!« pravim čez čas.

Tako pri kavi pride človek brž do kakšnih idej. Pogovarjava se o knjigah, češ da nekateri trdijo, da za knjigo, ki je res umetniška, ni treba reklame. Celotno nevedno bi to bilo, češ da reklamo uporablja samo »šund«. Saj umetnost se sama pokaže in, če je bila res umetnost, reklama samo škodi. To prepričanje je danes, ko smo sredi reklam, čisto razumljivo. Toda, če izide toliko »šunda« pod krinko umetnosti — le zaradi reklame, zakaj je ne bi tudi res dobra knjiga bila vredna. Pri nas v Evropi smo še daleč za tem. V Ameriki bi Milanov predlog prav gotovo prodrli. Pisatelj naj izda knjigo brez naslova. Vsaka knjiga pa mora biti numerirana. Sledi natečaj: Za najboljši in najbolj odgovarjajoč naslov se podeli nagrada. Po določitvi naslova dobi knjiga fiksen naslov, ki ga vsi vpišejo ali pozneje natisnejo. Vsak bralec mora pri natečaju sporočiti številko svojega izvoda. Kakšen užitek mora biti, da sam pišeš naslov v knjigo, posebno, če si ga ti predlagal. Zanimanje bi za tako knjigo naraslo, knjiga sama pa na svoji vrednosti ne bi nič izgubila. Prav gotovo bi jo prebral marsikdo, ki je sicer ne bi vzel v roke. In to je dandanes poleg materialne strani najzadnje tudi namen izdaje knjige...